

tage højde for det, men ellers er der umiddelbart tilslutning til forslaget.

Vibeke Peschardt (RV):

Lovforslaget er en præcisering af, at det offentlige tilskud til folkeoplysning er baseret på deltagerbetaling, en betingelse, som uilsigtet er faldet væk i den nye folkeoplysningslov. Det præciseres i kapitlet om revision og regnskab, at kredsen skal dokumentere omfanget af den samlede deltagerbetaling.

Målet med det fremsatte forslag er at sikre, at der ikke ydes tilskud til folkeoplysende aktiviteter for børn og unge under 25 år, medmindre der er deltagerbetaling.

Det Radikale Venstre kan tilslutte sig forslaget.

Tom Behnke (FP):

Jeg tror ikke, der er grund til at gentage, hvad forslaget går ud på.

Fremskridtspartiet støtter det.

Bruno Jerup (EL):

Enhedslisten stemte for den ændring, der var af folkeoplysningsloven i foråret, L 136, og selv om vi ikke plejer at være store tilhængere af deltagerbetaling, så tror vi ministeren på ministerens ord, når det bliver sagt, at det er et spørgsmål om en justering af en fejl, som blev lavet i forbindelse med vedtagelsen af loven.

Vi er dog selvfølgelig interesseret i at få belyst nogle af de spørgsmål, som hr. Peder Sass var inde på: Om der faktisk også har indsneget sig et par substansændringer i forhold til tidligere lovgivning.

Ellers er vi indstillet på at støtte forslaget.

Addi Andersen (CD):

CD kan støtte dette lovforslag, der genindsætter et krav, der uilsigtet var blevet ophævet, nemlig om deltagerbetaling som betingelse for at opnå tilskud efter loven.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg kan takke for den helt enstemmige tilslutning, der var til lovforslaget, og det går jeg ud fra hænger sammen med, at der er tale om at justere en fejl, som vi ikke var tilstrækkelig opmærksom på, da vi gennemførte den nuværende lovgivning, der træder i kraft her 1. januar.

Jeg glæder mig især over, at tilslutningen også ved selve hovedlovforslaget er bevaret intakt. Er der spørgsmål under udvalgsarbejdet,

som også er blevet rejst her ved førstebehandling, så ser vi på dem, men jeg mener ikke, at vi har rejst nye problemer i denne her sammenhæng.

xxx

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 28: Forslag til lov om ændring af lov om støtte til voksenuddannelse. (Støtte til videregående uddannelse).

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.
(Fremsat 10/10 95).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg vil gerne takke for forslaget, som jo er udtryk for et ønske om at forbedre mulighederne for de kortuddannede. Det er et anliggende, der også ligger mig på sinde.

Som begrundelse for lovforslaget er det i bemærkningerne anført, at intentionerne bag voksenuddannelsesstøtteleven, almindeligvis kaldet VUS-loven, altid har været, at kortuddannede skal bruge loven til videreuddannelse. Det fremgår, at det derfor også må være rimeligt, at kortuddannede pædagogmedhjælpere, der ønsker uddannelse som pædagog via den særligt tilrettelagte pædagoguddannelse, kan bruge VUS, selv om pædagoguddannelsen defineres som en videregående uddannelse.

Som det er velkendt, tror jeg, er det særlige kendetegn ved VUS-ordningen, at den alene

henvender sig til de kortest uddannede af befolkningen. Det er sigtet med VUS-ordningen, at der tilvejebringes økonomisk grundlag for, at netop denne gruppe får gode betingelser for at kunne efter- og videreuddanne sig i arbejdstiden og tilmed tilskyndes til at deltage i uddannelsen.

Med det lovforslag, som jeg netop har fremsat for Folketinget, og som har været til første behandling, er der med udvidelsen af støtteperioden fra 40 uger til 80 uger satset på øget deltagelse i erhvervs- og studiekompetencegivende uddannelser som led i den styrkede voksen- og efteruddannelsesindsats. Intentionerne med VUS er primært at kompensere for kort skolegang og en manglende eller utilstrækkelig ungdomsuddannelse, men ikke en manglende videregående uddannelse.

Forslagsstillerne ønsker at genindføre den praksis for tildeling af VUS, som var gældende før 7. juni 1995, hvor ministeriet uden at have tilstrækkelig hjemmel hertil i en periode havde ydet VUS til deltagelse i den særligt tilrettelagte pædagoguddannelse. Denne praksis måtte ophøre, da der er tale om en videregående uddannelse. Jeg vil her godt understrege, at det med oprettelsen af den særligt tilrettelagte pædagoguddannelse, som nu udbydes under åben uddannelse, ikke har været hensigten at bringe VUS-ordningen i anvendelse.

I det første år af uddannelsen kan de uddannelsessøgende oppebære orlovsydelse. I de resterende to år tilrettelægges uddannelsen således, at deltagerne samtidig kan passe deres sædvanlige arbejde og oppebære løn. Jeg er for så vidt enig i, at det kan være drøjt for mange.

Jeg skal dog minde om, at mange deltagere i uddannelsen, nemlig cirka halvdelen, slet ikke er kortuddannede i VUS-lovens forstand og dermed heller ikke VUS-berettigede. For denne gruppe har det været muligt at gennemføre uddannelsen på trods af manglende VUS-støtte.

Når det er sagt, så skal jeg ikke nægte, at jeg ser med en vis sympati på forslaget, fordi der er lagt op til en forbedring af uddannelsesmulighederne for de kortuddannede. Men jeg ser også en række problemer.

Problemet for mig er i første omgang vurderingen af spørgsmålet om VUS-målgruppens eventuelle adgang til visse videregående uddannelser, og ikke mindst hvordan man sikrer en afgrænsning. Jeg finder det hverken rimeligt eller hensigtsmæssigt, at der via VUS-ordningen skal gives generel adgang til videregå-

ende uddannelse på dagpengeniveau. Det skaber forvridninger i forhold til SU-systemet.

Derfor kan jeg heller ikke tilslutte mig den afgrænsning, der er indeholdt i lovforslaget. Afgrænsningen betyder nemlig, at alle videregående uddannelser, der som generelt adgangskrav forudsætter mindre end 12 års forudgående uddannelse, så vil blive VUS-berettigede. Det vil sige, at en række videregående uddannelser, herunder også den almindelige pædagoguddannelse, som ikke er særligt tilrettelagt, bliver VUS-berettiget. Det kan regeringen ikke støtte.

Derimod vil vi fra ministeriets side gå positivt ind i udvalgsbehandlingen og se på, om det er muligt at finde frem til en rimelig afgrænsning, der ikke medfører de nævnte forvridninger i forhold til SU-systemet. Det kunne f.eks. være en afgrænsning, der alene åbner muligheder for VUS til såkaldte merituddannelser udbudt som åben uddannelse, til hvilken man jo ikke kan oppebære SU.

Jeg tilsiger støtte under udvalgsarbejdet til, at vi kan prøve at fordybe os mere i de problemer, som jeg her har nævnt.

Peder Sass (S):

Det er ikke mange dage, siden Folketinget sidst behandlede lovforslag om ændring af lov om støtte til voksenuddannelse, hvori man foretog en udvidelse af støtteperioden fra 40 til 80 uger, en udvidelse, der vil kunne anvendes til deltagelse i studie- og erhvervskompetencegivende uddannelse.

Det var et godt forslag, som samlede stor opbakning blandt Folketingets partier. Loven har det klare mål netop at skabe økonomisk grundlag for voksne med kortvarig uddannelse, en mulighed for frit at kunne vælge imellem almene og erhvervsrettede uddannelser.

SF's forslag indebærer, at der ydes støtte til videregående uddannelser, der generelt som adgangskrav forudsætter mindre end 12 års forudgående uddannelse. Formuleringen betyder, at ikke kun den særligt tilrettelagte pædagoguddannelse blev VUS-berettiget, men også den almindelige pædagoguddannelse og f.eks. håndarbejds læreruddannelsen og socialrådgiveruddannelsen samt en række andre kortere videregående uddannelser under ESA, Erhvervsskoleafdelingen.

Af bemærkningerne til SF-forslaget fremgår det, at det stort set ikke vil få konsekvenser for andre end pædagoguddannelserne, altså for

dem, der ønsker en uddannelse som pædagog via den særligt tilrettelagte pædagoguddannelse.

Jeg er ikke så helt sikker på, at denne SF-konklusion kan holde, men Socialdemokratiet vil under udvalgsarbejdet se positivt på, at der kan skabes regler for, at visse uddannelser på videregående niveauer kan blive VUS-berettiget.

Ulla Tørnæs (V):

Lad mig allerførst understrege – og dette gerne meget kraftigt – at Venstre er imod, at man kan gå på en videregående uddannelse på nogen anden offentlig overførselsindkomst end statens uddannelsesstøtte.

I Danmark har vi faktisk, hvad jeg vil tillade mig at betegne som verdens bedste uddannelsesstøtte, og det er der absolut ingen grund til at udhule ved at åbne op for, at flere og flere skal kunne læse på andre satser end SU.

Vi mener, det er udtryk for en helt urimelig forskelsbehandling af de studerende, at nogle har mulighed for at studere på dagpenge eller anden lignende offentlig ydelse, mens andre er henvist til SU. Mange studerende føler det utrolig krænkende, at studiekammerater af den ene eller den anden årsag får tildelt en anden og højere ydelse.

Dette her forslag fra SF kan vi derfor kun betragte som et nyt led i rækken af muligheder for at studere på en anden sats end SU. Jeg er derfor meget glad for ministerens bemærkninger vedrørende de forvridninger, som en eventuel vedtagelse af det foreliggende forslag ville give omkring de forskellige satser.

Vi sætter derfor et stort spørgsmålstegn ved, hvordan SF mener, det, der her foreslås, skal kunne afgrænses, således at det udelukkende kommer til at gælde den specifikke gruppe, der nævnes i bemærkningerne til forslaget, nemlig pædagogmedhjælpere, der ønsker at læse til pædagog.

Jeg er ligeledes meget glad for ministerens bemærkninger vedrørende afgrænsninger. Jeg tror, det er noget, vi kommer til at tale videre om under udvalgsarbejdet. Men forslaget rejser jo også i sin konsekvens en naturlig diskussion om, hvorfor det overhovedet skal afgrænses. Vil der ikke blive tale om en helt urimelig favorisering af lige netop den førnævnte faggruppe på bekostning af andre faggrupper?

Jeg er bestemt tilhænger af, at man skal kunne gå den praktiske vej til en pædagoguddannelse. Det tror jeg er en sund og udmærket vej. Jeg

mener ikke, det altid skal være en forudsætning, at man har 12 års skolegang bag sig for at blive optaget på en videregående uddannelse, men det er jo en helt anden diskussion end den, SF her har lagt op til.

Endelig vil jeg gerne spørge undervisningsministeren, om forslaget her på nogen måde griber ind i regeringens endnu ikke offentliggjorte voksen- og efteruddannelsesreform.

Med disse ord vil jeg dog bemærke, at vi naturligvis indgår i udvalgsarbejdet.

Frank Dahlgaard (KF):

Jeg må sige fra Det Konservative Folkepartis side, at vi heller ikke er begejstrede for det her forslag, som jo går ud på, at der nu er en gruppe studerende, der skal have voksenuddannelsesstøtte, og det på det maksimale dagpengeniveau, altså omkring 11.000 kr. om måneden.

I forvejen har vi jo statens uddannelsesstøtte, som klart er verdens bedste uddannelsesstipendiestøtte. Den er næsten tre gange højere, end hvad man får i Sverige, og den er fem-seks gange højere, end hvad man får i Norge. Men det er altså ikke nok set med Socialistisk Folkepartis øjne. Det skal yderligere ganges med to eller tre.

Der står i bemærkningerne til forslaget for det første, at det må være rimeligt. Det må man jo nok sætte spørgsmålstegn ved.

For det andet står der, at det vel stort set ikke får konsekvenser for andre. Så er vi bange fra Det Konservative Folkepartis side for, at det vil det jo nok alligevel få, og at man, hvis man går ind på det her, åbner en sluse eller en ladeport, som vil betyde, at andre uddannelser og kategorier af uddannelsessøgende vil komme med og skal op på VUS-støtte. Det vil skabe en forvridning, det vil skabe en ulighed i forhold til andre studerende, som ikke vil blive oplevet som rimelig.

Derfor vil vi fra Det Konservative Folkepartis side afvise det her forslag, men vi vil måske nok se velvilligt på det i udvalget. Forslaget, som det foreligger, kan vi ikke støtte.

Vibeke Peschardt (RV):

Med regeringens forslag til en ny VUS-lovgivning – den er allerede førstebehandlet – er der lagt op til en væsentlig forbedring af kortuddannedes muligheder for at efteruddanne sig.

Det har imidlertid aldrig været meningen via VUS-lovgivningen at give kortuddannede adgang til en videregående uddannelse. VUS skal først og fremmest bruges til at indhente de

grundlæggende skolekundskaber, man ikke fik som ung.

På mange måder kan jeg godt forstå, at SF ønsker den tidligere praksis for tildeling af VUS genindført. På den anden side har det aldrig været formålet med VUS-støtten at give støtte til videregående uddannelsesforløb. Hvis en pædagogmedhjælper ønsker at tage den særligt tilrettelagte pædagoguddannelse, må man forvente, at den pågældende allerede har tilegnet sig et rimeligt niveau, hvad angår grundlæggende skolekundskaber.

Derfor behøver det ikke at være VUS, der skal bruges på denne form for uddannelse. Til gengæld vil pædagogmedhjælperne f.eks. få orlovsydelse i det første år på den særligt tilrettelagte pædagoguddannelse under åben uddannelse.

I de sidste to år tilrettelægges uddannelsen sådan, at deltagerne samtidig kan passe deres arbejde. Jeg er enig med SF i, at det kan være svært både at uddanne sig og arbejde. Derfor er vi i Det Radikale Venstre indstillet på at se på, hvordan problemerne eventuelt kan løses.

Jeg deler imidlertid undervisningsministerens bekymring over afgrænsningsproblemet. Man skal ikke kunne tage en videregående uddannelse på dagpenge.

Det Radikale Venstre ser frem til udvalgets behandling af lovforslaget.

Tom Behnke (FP):

Fremskridtspartiet kan ikke støtte forslaget.

Det, der sker, er, at man åbner for en ret stor sluse, i det øjeblik man tillader denne uddannelsesform inden for den videregående uddannelse. Så vil vi se, at også andre videregående uddannelser vil ind i ordningen.

Derfor kan vi selvfølgelig ikke støtte forslaget. Konsekvenserne er simpelt hen på nuværende tidspunkt ret uoverskuelige.

Jeg kan i øvrigt fuldstændig tilslutte mig de bemærkninger, som fru Ulla Tørnæs havde om SU'en og om, hvordan den skal fordeles, og hvordan den hænger sammen med de forskellige uddannelser.

Vi kan ikke støtte forslaget, som det foreligger på nuværende tidspunkt.

Bruno Jerup (EL):

Enhedslisten er en varm tilhænger af, at sluserne åbnes på det her felt. Derfor er vi naturligvis også tilhænger af det forslag, som er fremsat af SF. Jeg vil bare tilføje, at vi jo er interesseret i at gå langt videre. Vi mener sådan set, at det er

udmærket, at man har en mulighed for også at færdiguddanne sig på dagpengeniveau.

Jeg synes, at man bør vurdere, om det reelt er sådan, at man ønsker, at nogle af dem, der i dag er pædagogmedhjælper, og som har arbejdet tre, fire, fem år, skal have mulighed for at uddanne sig til pædagog, eller man ikke ønsker det.

Jeg mener sådan set, man skal overveje, at det også er det, det handler om, og man skal overveje, hvorvidt man ønsker, at en person, der er uddannet som social- og sundhedsassistent, skal kunne uddanne sig til sygeplejerske.

Hvis det skal være en reel mulighed for en mand eller kvinde, som har haft nogle år på arbejdsmarkedet, så er der nødt til at være en økonomi, som hænger bedre sammen end det, som for øjeblikket ligger i regeringens forslag.

Så vi er – for at sige det meget kort – tilhængere af SF's forslag og vil gerne åbne sluserne yderligere, hvis der er nogle, der vil være med til det.

Addi Andersen (CD):

Jeg vil på CD's vegne henholde mig til, hvad undervisningsministeren allerede har sagt om dette forslag fra SF.

Men jeg vil gerne understrege, at CD bestemt ikke ønsker at være med til nogen lovgivning, der skaber forvridning i SU-systemet. Vi har haft rigeligt af den slags problemer.

Sådan som forslaget er fremsat, kan CD ikke støtte det.

Aage Frandsen (SF):

Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, har forslaget som formål at tage højde for, at den situation, som var gældende indtil i foråret, bliver mulig igen, nemlig at en lille gruppe, pædagogmedhjælperne, kan uddanne sig på VUS med henblik på at blive pædagog på særligt tilrettelagte vilkår. Det er formålet.

Så siger ministeren, at formålet ikke helt svarer til lovtæksten, og det vil jeg ikke afvise, jeg er ikke jurist, det er ministeren heller ikke, men ministeren har nogle jurister til at hjælpe sig. Det har jeg ikke haft.

Selvfølgelig kan jurister også glemme ting og sager. Men i det her tilfælde er jeg naturligvis meget lydhør over for, at ministeren og en række ordførere siger, at man er bange for, at det er en sluse, man åbner. Det har ikke været formålet, uanset at vi i andre sammenhænge måske kunne sige, at vi godt synes, man kunne åbne

noget mere. Det har under ingen omstændigheder været hensigten her. Hensigten har alene været en afgrænsning.

Det er jo lidt tilfældigt, hvad man på et tidspunkt vælger at sige er videregående uddannelse, og der er stor forskel på forskellige typer af videregående uddannelse.

Så selv om der ikke er flertal for forslaget – det har jeg konstateret – så opfatter jeg det sådan, at der er tilslutning til at kigge på det med henblik på, at nogle af de intentioner, der ligger i bemærkningerne, bliver tilgodeset.

Det kan ske i forbindelse med behandlingen af det her forslag, og det kan ske i forbindelse med den videre behandling af det af ministeren fremsatte forslag, som har været til første behandling her i Folketinget, at man kigger på, om man kan lave en ordning, sådan at meget få grupper – i det her tilfælde tænkte vi kun på én gruppe, der kan måske også være tale om en enkelt anden gruppe, jeg ved det ikke – bliver tilgodeset. Og vi skal under ingen omstændigheder åbne en sluse.

Vi ville være meget tilfredse, hvis det kunne blive udgangen på det, for det er kun det, vi har været interesseret i ved den her lejlighed.

Derfor tager vi, skal vi sige intentionerne i de bemærkninger, der kommer fra flere ordføreres side, til os på den måde, at vi betragter det, som om der er mulighed for, at tankegangen i bemærkningerne kan blive tilgodeset.

Vi er klar over, at man godt kan bruge uddannelsesloven, men for de mennesker, der drejer sig om her, er det altså hårdt at skulle vælge mellem at bruge en deltidsmulighed eller at skulle bruge SU. For manges vedkommende er SU ikke en mulighed, fordi de har forsørgerforpligtelser.

Men altså, vi vil være tilfredse med, at man kigger på det her, og at de tilkendegivelser, der kommer fra ministeren, kan betyde, at vi kan se på det her alene eller i sammenhæng med det af ministeren fremsatte lovforslag.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen): Jeg anerkender naturligvis helt og fuldt, at hr. Aage Frandsen ikke har den samme juridiske ekspertise til rådighed, som jeg har i ministeriet, og jeg kan forstå, at det aldrig har været forslagsstillerens ønske, at der skulle åbnes for en sluse.

Derimod har jeg bemærket, at såvel forslagsstilleren som flere ordførere har været åbne over for at se nærmere på, om man kunne finde en

afgrænsning, som gør, at der er visse grupper af kortuddannede, som man ville kunne hjælpe i et uddannelsesforløb, som er tilrettelagt som meritforløb. Det mener jeg præcis udvalgsarbejdet kan egne sig til. Jeg har allerede fra ministeriets side tilsagt vor støtte til en nærmere analyse, og så må vi se, hvad resultatet kan blive med den åbne indstilling, som har været givet til kende fra flere ordførere.

Til fru Ulla Tørnæs vil jeg sige: Jo, det her forslag ville vist, som det er formuleret – men sådan er det altså heller ikke tænkt – gribe ind i den voksen- og efteruddannelsesreform, som regeringen har i tankerne. Men som sagt, der bliver lejlighed til at se nærmere på tingene under udvalgsarbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 8:

Forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af det danske sprog i Island.

Af Hans Engell (KF) m.fl.

(Fremsat 5/10 95).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Der er mange gode grunde til, at vi fra dansk side bidrager til at styrke dansk i Island og til at gøre det netop nu. De fleste af disse grunde er gentaget i begrundelsen for det beslutningsforslag, som vi nu har til behandling her.